
A szociális identitás szerepe a szociális hivatásban

Pataki Éva

2011

MACSGYOE

XX. Szakmai Konferencia

Identitáskérdés a szociális munkában, a szociális munkásban

- A szociális munka bármely aspektusával, illetve a szakemberek bármely csoportjával találkozunk, előbb vagy utóbb az identitás kérdésekhez jutunk.
 - Mivel, kivel azonosuljak, milyen értékek kapjanak prioritást, hova tartozzak?
 - Szeretnénk tiszta helyzeteket, tiszta válaszokat, tiszta döntéseket!
-

Identitáskérdés a szociális munkában, a szociális munkásban

- Az identitásunk talán az identitásunk állandó bizonytalansága?
 - Az identitásunk e bizonytalanság elviselése?
 - Az identitásunk az identitásunk újraszervezése?
-

Modern gondolkodók az identitásról

- Mi az identitás? Az egyedülálló, koherens egységesség tapasztalata, amely állandó és folyamatos marad, függetlenül az intrapszichés változásoktól, a külső környezet hatásaitól. Erikson
 - Az identitás a serdülő és ifjú kor idejére kialakuló, megszilárdult én-állapot (Rogers)
 - Nem számol a társadalmi környezettel!
-

Posztmodern gondolkodók az identitásról

- Az egész élet során változik, a társadalmi környezet, a kor szelleme és kihívása befolyásolja, alakítja. (Kerstin, 1996)
 - Az identitás nem passzív és nem stabil jelensége a személyes integritásnak, hanem dinamikus és aktív folyamat, amelyben tennünk kell az identitásunk alakításáért. (Silvia Staub Bernasconi, 2001)
-

Szakmai identitás

- Értelmét a munkához, a professzióhoz való kötődés adja, a munka jelentősége, az identitásunk forrása.
 - Az önazonosság, az identitás azt a szakmai eszenciát, belső magot (körülhatárolható egység a tudatomban) jelenti, amitől ez a hivatás hivatássá válik.
 - Nyitott a jövőre irányul, az élet során változik (Kerstin, 1996)
-

Szakmai identitás

- Az egyén énképének az a része, amely a saját (szakmai) csoportjához való tagsághoz kötődik, valamint e tagsághoz fűződő értékek és ennek emocionális jelentőségéből fakad. (Tajfel, 1992)
 - Azaz a szakmai identitás belső és külső tapasztalatából épül.
-

A szociális munkások identifikációjának jellemzői

- Több szerző megemlíti, hogy a szakmai identifikáció inkább a tevékenység színteréhez, mint a szociális munkáról tanultakhoz, az általában véve vett szociális munkához kötődik.
 - A szakmai specifikáció (általános szakmakép) hiánya jelenti az önazonosság, az elhatárolódás (társszakmák) legfőbb nehézségét.
-

Identitás bizonytalanságát alkotó elemek

- Társadalmi környezet, jóléti rezsimek értékrendjének változása
- Az emberkép változása
- A globalizáció hatásmechanizmusai

21. századi kihívások 17-18-19 századi logikával, eszközrendszerrel (szegénypolitika: szegénygondozás, paternalizmus: medikális, morális modellek, munkásmozgalom értékei munkásság nélkül)

Kettős mandátum

- A szociális munka lényege és egyben strukturális ellentmondása, hogy két megbízója van: az egyén (kliens) és a társadalom (állam), és e két megbízónak kell eleget tenni a közvetítő funkciója révén. (Bönisch-Lösch 1973)
 - A megbízás tartalma magába foglalja segítség és kontroll (normalizáció) együttesét, ami a szociális munka funkciójába, szerepeibe konvertálódik, dilemmákat, szerepkonfliktusokat eredményez.
 - A szociális munkásnak „belül” kell ezzel az ellentmondással megküzdenie, egyensúlyt találnia! (Gildmeister, 1983)
-

Profilok és megküzdési stratégiák

1. **A türelmes segítő:** támogatás, tanácsadás, kísérés, gondozás, gyakran a szabadidő kárára.
2. **A konzervatív:** a szociális munka legújabb kori változása, ellopták a szakma dicsőséges múltját; rendszerint nem ismerik a szakma kényszer-kontextusait.
3. **A ravasz trükkös:** a rosszabb helyzetből is ki lehet mindent hozni, a lényeg a szakmai trükközés, nem kell túl komolyan venni, hogy a szociális munkának használhatónak kellene lennie az igénybe vevők számára.
4. **A közönyös profi:** a racionalitás, a célok és az eredmények a lényegesek; a menedzserizmus hívei. A szakma társadalomkritikai szerepét nevetséges próbálkozásnak tekintik, és igyekeznek leszámolni az ábrándokkal, az ideálokkal.

Profilok és megküzdési stratégiák

5. **A harmonizálók:** a szociális munka és a gazdaság közötti összhang megteremtésén fáradoznak, akik a szakma ökonomizálódását mint esélyt, és nem látnak problémát a szociális munka piacosításában.
 6. **A modernizálók:** a szociális munka újraprogramozói, a neoszociális munka képviselői, akik a szakmaiatlan, „zsigeri” szociális munkát kívánják az új koncepciók kidolgozásával felváltani, ami az elméleti és az etikai bázisokra épül, a tudományos szociális munka. (Seihte,2010)
-

Tipológiák

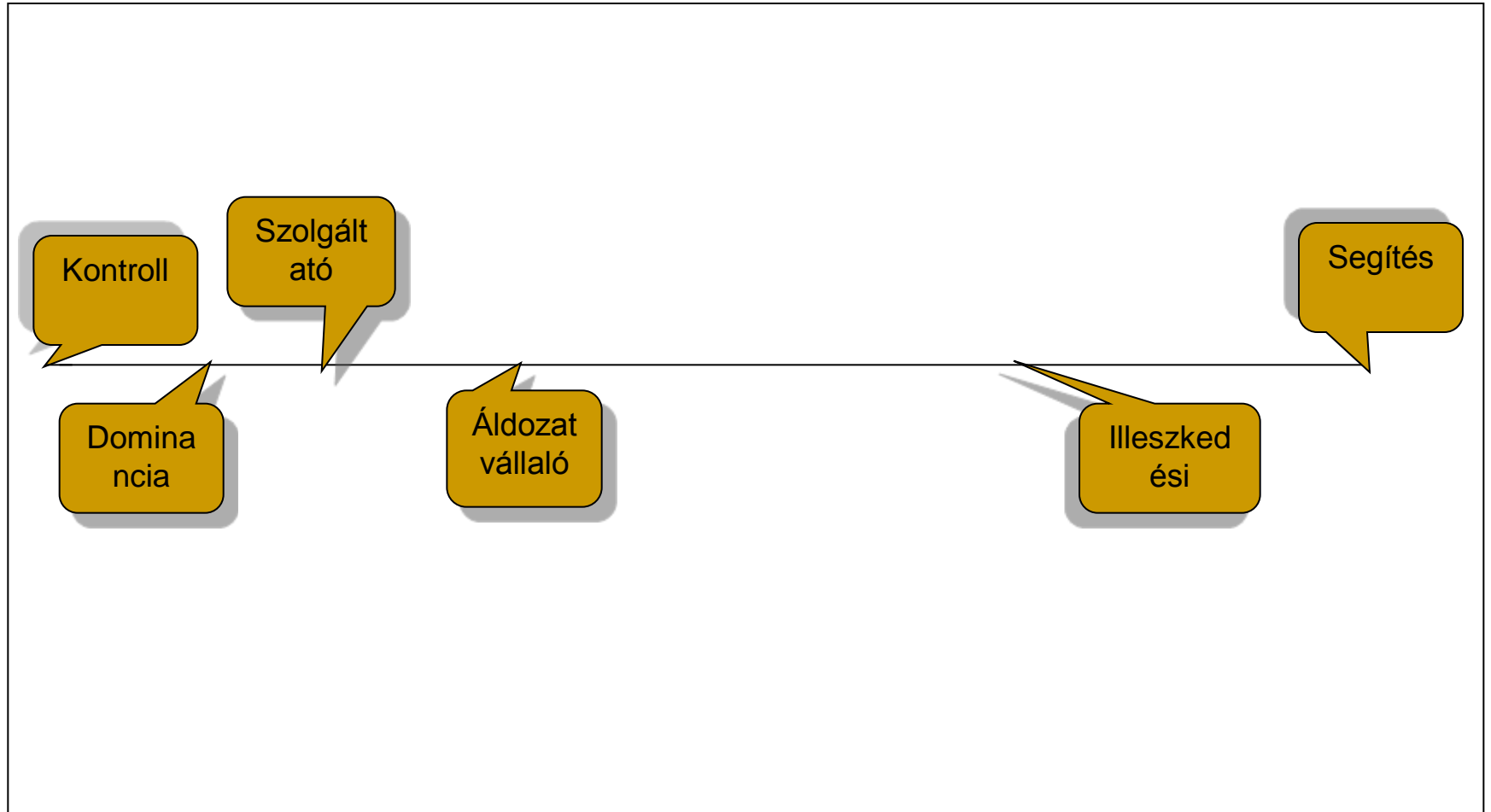
1. **Dominancia-modell:** deficitorientált klienskép, hiányzó motivációs orientációval kombinálva; a saját szakmai tevékenységét kvalifikáltnak értékeli, bár meglehetősen hatástalannak látja.
2. **Áldozatvállaló-modell:** deficit- és forrásorientált klienskép, a saját maga felé forduló motivációs orientációval kombinálva; maga ellensúlyozza a hiányzó társadalmi védelmeket; a saját szakmai tevékenységét kvalifikáltnak értékeli, bár meglehetősen hatástalannak látja. (A kiégés őket fenyegeti elsősorban)

Tipológiák

3. **A szolgáltató-modell:** deficitorientált vagy személytelen, tárgyiasult klienskép, hiányzó motivációs orientációval kombinálva; a saját szakmai tevékenységét kvalifikáltnak és hatásosnak értékeli, szervezeterorientált.
4. **Illeszkedési-modell:** forrásorientált klienskép, motivációs orientációval kombinálva; a saját szakmai tevékenységét kvalifikáltnak és hatásosnak tekinti. (Heiner,2004)

/Kapcsolatra vagy adminisztrációs orientáltság/

Típusok kontroll és segítség között

Következtetések

1. A szakma heterogén és differenciált a megküzdési stratégiákat tekintve (egységes szakmakép?!)
 2. Ebből következően differenciált az identitásokat tekintve.
 3. Differenciált módszertanát tekintve.
 4. Ami ma még összetartja a szociális szakembereket, az a segítői szerepideál és a közös Etikai Kódex
-

Felhasznált irodalom:

- Bönisch, L.-Lösch, H.(1973): Das Handlungsverständnis des Sozialarbeits und seine institutionelle Determination in: Otto, H.-Schneider, S.(Hrsg):Gesellschaftliche Perspektiven der Sozialarbeit, Luchterhand, Berlin
 - Gildmeister, R.(1983): Als Helfer überleben, Beruf und Identität in der Sozialarbeit/Sozialpädagogik, Luchterhand, Berlin
 - Kerezsi, K.(2006): Kontroll vagy támogatás: az alternatív szankciók dilemmája; Komplex Kiadó, Budapest
 - Knopp, R.-Münch T.(2007): Zurück zur Armutspolizey? Soziale Arbeit zwischen Hilfe und Kontrolle; Frank/Timme GmbH Verlag, Berlin
 - Heiner, M.(2007): Soziale Arbeit als Beruf; Ernst Reinhard Verlag, München
 - Seithe, M.(2010): Schwarzbuch Soziale Arbeit Vs Verlag, Wiesbaden
-

Köszönöm a figyelmet!
